

UZBEKKOSMOS VA ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI: JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASH SOHASIDA HAMKORLIGIDA KOSMIK TEXNOLOGIYALARINI QILLASH ISTOQBOLLARI

Muallif: **Xudoyberdiyev Asror Komilovich**

Sergeli tumani bo'yicha IIO FMB xodimi

Kirish

Zamonaviy jinoyatchilik qurboni bo'lgan davlatlar uchun yangicha va samarali yechimlarni topish nihoyatda dolzarb hisoblanadi. O'zbekistonda ham jinoyatchilikka qarshi kurashish sohasida an'analaviy usullarga qo'shimcha ravishda ilg'or texnologiyalardan foydalanish kuchaymoqda. Aynan shu kontekstda "Uzbekkosmos" agentligi va O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi o'rtasidagi hamkorlik alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada ushbu ikki tashkilotning jinoyatchilikka qarshi kurashish, uni oldini olish va fosh etishdagi hamkorligi, shuningdek, kosmik texnologiyalarning ushbu sohaga tatbiqi masalalari yoritiladi.

Uzbekkosmos va uning imkoniyatlari

"Uzbekkosmos" agentligi O'zbekistonda kosmik texnologiyalarni rivojlantirish va ularni mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy tarmoqlarida qo'llash bilan shug'ullanuvchi asosiy tashkilotdir. Agentlikning asosiy vazifalari orasida sun'iy yo'ldosh texnologiyalari, masofadan zondlash va geografik axborot tizimlari (GIS) orqali turli sohalar uchun muhim ma'lumotlarni taqdim etish joy olgan .

Agentlikning kosmik monitoring sohasidagi loyihalari uning jinoyatchilikka qarshi kurashishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan asosiy imkoniyatlarini ko'rsatadi:

· Yer sathini kuzatish: "Uzbekkosmos" O'zbekiston hududini sun'iy yo'ldoshlar orqali kuzatish va yuqori aniqlikdagi tasvirlarni olish imkoniyatiga ega. Bu imkoniyat, masalan, qonuniy bo'lmagan qurilishlar, ekologik jinoyatlar yoki chegaralardagi noqonuniy harakatlarni aniqlashda muhim ahamiyatga ega .

- Ma'lumotlarni tahlil qilish: Sun'iy yo'ldosh tasvirlari orqali olingan ma'lumotlarni maxsus dasturiy ta'minot yordamida tahlil qilish, turli o'zgarishlarni va "qizil chiroqlar"ni avtomatik aniqlash imkonini beradi. Masalan, agentlikning Jizzax viloyatida amalga oshirilgan "tuproq sho'rlanishini aniqlash" loyihasi ushbu texnologiyaning qishloq xo'jaligi va ekologik monitoringda qanday samarali qo'llanilishini ko'rsatadi. Xuddi shu printsip yashirin plantatsiyalar yoki noqonuniy konlar joylashgan joylarni aniqlash uchun ham qo'llanilishi mumkin.

- Xalqaro hamkorlik: "Uzbekkosmos" xalqaro hamkorlik orqali o'z imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Misol uchun, agentlikning Xitoyning "China Siwei" kompaniyasi bilan olib borayotgan muhokamalari uning yer sathini kuzatish sohasidagi yangi texnologiyalar va ma'lumotlar bazalariga kirish imkoniyatini oshirishga xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, monitoring sifatini yaxshilaydi.

Ichki ishlar organlarining yangilangan strategiyasi

O'zbekistonda ichki ishlar organlarining faoliyati, shu jumladan jinoyatchilikka qarshi kurashish strategiyasi, sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Buni 2021-yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilingan farmon va qarorlar aniq ko'rsatadi. Ushbu hujjatlar doirasida:

- Mahalla darajasidagi profilaktika kuchaytirildi: "Mahalla huquq-tartibot maskanlari" tashkil etilib, ularning vazifalari orasida jinoyatchilikka qarshi kurashish va huquqbuzarliklarning oldini olish, shuningdek, "jinoyat o'choqlari" hisoblangan joylarda patrullash tashkil etish belgilab qo'yilgan. Bu chora-tadbirlar jinoyatchilikka qarshi kurashishning profilaktik (oldini olish) yo'nalishini kuchaytirdi.

- Axborot siyosati va jamoatchilik bilan aloqalar yangilandi: Ichki ishlar organlari axborot xizmatlari faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar jamoatchilikka to'g'ri va o'z vaqtida axborot yetkazish, shuningdek, jinoyatchilikka qarshi kurashishda jamoatchilik ishtirokini ta'minlashga qaratilgan. Bu esa, o'z navbatida, jinoyatlarning oshkor qilinish darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Hamkorlikning mumkin bo'lgan yo'nalishlari

"Uzbekkosmos" va Ichki ishlar vazirligi o'rtasidagi strategik hamkorlik bir qator aniq yo'nalishlarda amalga oshirilishi mumkin:

- Qishloq xo'jaligi va suv resurslaridagi jinoyatlarni aniqlash: "Uzbekkosmos" tomonidan amalga oshirilayotgan tuproq sho'rlanishini monitoring qilish loyihasi asosida, suv o'g'irligi, suv taqsimotidagi noqonuniy amaliyotlar yoki ekin maydonlariga qarshi qilingan qasddiy zararlar kabi jinoyatlarni aniqlash va ularga tezkor reaksiya ko'rsatish mumkin.

- Noqonuniy uy-joy qurilishi va yer bozoridagi noqonuniy amaliyotlarni fosh etish: Sun'iy yo'ldosh tasvirlari orqali litsenziyasi yo'q qurilishlar, yashirin ob'ektlar yoki davlat yerlarini noqonuniy egallab olish kabi holatlarni aniqlash imkoniyati yaratiladi.

- Narkotik moddalar plantatsiyalarini aniqlash: Masofadan zondlash texnologiyalari yordamida narkotik moddalar yetishtiriladigan maxsus plantatsiyalarni aniqlash, ularning joylashuvi va maydonini aniglash, shuningdek, ularga qarshi operativ choralar ko'rish mumkin.

- Ekologik jinoyatlarni monitoring qilish: Sanoat korxonalarini tomonidan atrof-muhitga noqonuniy chiqindilarni chiqarish, o'rmonlarni noqonuniy qirqish va boshqa ekologik jinoyatlarni sun'iy yo'ldosh tasvirlari orqali aniqlash va hujjatlashtirish imkoniyati mavjud.

- Qochoq jinoyatchilarni izlash: Ma'lum hududlardagi transport oqimini kuzatish yoki shubhali ob'ektlarni aniqlashda kosmik ma'lumotlar qo'shimcha ma'lumot manbai sifatida xizmat qilishi mumkin.

Xulosa

"Uzbekkosmos" va O'zbekiston Ichki ishlar vazirligi o'rtasidagi potensial hamkorlik jinoyatchilikka qarshi kurashishda yangi davrni ochishi mumkin. Kosmik texnologiyalardan foydalanish nafaqat jinoyatlarni aniqlash va ularning oldini olish samaradorligini oshiradi, balki operativ-qidiruv ishlarini yangi ma'lumotlar asosida olib borish, shuningdek, jamoatchilik xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu hamkorlik O'zbekistonning "aqlli huquq-tartibot idoralari" tamoyiliga asoslangan zamonaviy xavfsizlik tizimini shakllantirishga hissa qo'shadi.